

DR. RÓNASZÉKI BENEDEK¹

Beszámoló a Méltósággal távozni – Életvégi Ellátás Csongrád-Csanád Vármegyében c. konferenciáról

Összefoglalás ♦ *Az emberhez méltó életvégi ellátásért szerveztek konferenciát Szegeden 2024. június 22-én. A kongresszus Csongrád-Csanád Vármegye méltatlanul elhanyagolt hospice-palliatív ellátására és a megfelelő életvégi ellátás kialakításának fontosságára hívta fel a figyelmet. A kezdeményezés a Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet, a Szegedi Hospice Alapítvány és önkéntesek együttes szervezői munkájából jött létre. Az esemény nagy érdeklődésre tett szert helyi és országos szinten egyaránt az egészségügyi dolgozók körében, amelyet a 200 főt meghaladó részvételi arány igazolt. Az érdeklődők értékes szakmai napot tölthettek el, amelynek délelőttjén a hospice-palliatív ellátás országosan elismert négy szakemberétől hallhattak plenáris előadást. A konferencia délutánján pedig négy különböző témában szervezett, párhuzamos kerekasztalbeszélgetésbe hallgathattak bele az érdeklődők, ahol helyi szakemberek is csatlakoztak a diskurzushoz. Az esemény képzési lehetőséget biztosított az egészségügyben dolgozó, az emberhez méltó életvégi ellátás ügye mellett elkötelezett szakembereknek, akik közösen gondolkodhattak Csongrád-Csanád Vármegye hospice-palliatív ellátása kialakításának lehetőségeiről.*

Kulcsszavak: hospice-palliatív ellátás, életvégi méltóság, konferencia, képzés

Report on the conference "Dignity in Dying - End of Life Care in Csongrád-Csanád County"

Summary ♦ *On June 22, 2024, a conference dedicated to promoting dignified end-of-life care was held in Szeged. The congress aimed to highlight the inadequately addressed hospice and palliative care in Csongrád-Csanád County, as well as the importance of establishing*

¹ A további szerzőket ld. a beszámoló végén

appropriate end-of-life care practices. This grassroots initiative was the result of collaborative efforts from the University of Szeged, Albert Szent-Györgyi Medical School, Institute of Behavioural Sciences, the Szeged Hospice Foundation and volunteers. The event garnered significant interest both locally and nationally among healthcare professionals, as evidenced by the attendance of over 200 participants. Attendees had the opportunity to spend a valuable day of professional development, beginning with plenary lectures from four nationally recognized experts in hospice and palliative care. In the afternoon, participants could listen to four parallel roundtable discussions on various topics, where local experts also contributed to the dialogue. The event provided a valuable training opportunity for healthcare professionals dedicated to the cause of dignified end-of-life care, allowing them to collaboratively explore the possibilities for developing hospice and palliative care services in Csongrád-Csanád County.

Keywords: hospice palliative care, end of life dignity, conference, training

Bevezetés

Az emberhez méltó életvégi ellátás mindannyiunk közös érdeke. A hospice ellátás tervezése során a WHO és új európai standardok javaslata alapján 1 millió lakosra minimum 80-100 hospice-palliatív ágygal kell számolni (World Health Organization, 2002). Magyarországi viszonylatban nézve (10 millió lakosra számolva 800-1000 ágy lenne szükséges) ennek hozzávetőlegesen az 50%-a érhető el. A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) és a Magyar Hospice Palliatív Egyesület adatai alapján 2023-ban 92 betegellátó intézmény és otthoni szolgálat végzett hospice tevékenységet országos szinten az alábbi megoszlásban: 26 fekvőbeteg-ellátó intézmény (416 ágy, 411 felnőtt, 5 gyerek ágy), 60 otthoni ellátást végző csoport (57 felnőtt, 1 vegyes és 2 gyerek szolgáltató), 2 hospice mobil team (kórházi támogató csoport), 4 palliatív járóbeteg ellátás (Hegedűs & Lukács, 2024). Jelentős területi egyenlőtlenségek mutatkoznak a szolgáltatás elérhetőségét illetően. A Dél-alföldi régió lefedettsége feltűnően elmarad az országos átlagtól, fekvőbeteg hospice ellátás csak Szarvason (Szarvasi Szakorvosi Egészségügyi Szolgáltató Kft. 10 ágy) és Gyulán (Pándy Kálmán Kórház, 20 ágy) érhető el.

Csongrád-Csanád Vármegyében nincsen fekvőbeteg hospice-palliatív ellátást nyújtó intézmény, kizárólag otthoni hospice ellátás érhető el. Szegeden a Gondoskodás 2003 Bt. nyújt ilyen jellegű szolgáltatást, ahol közel 30 munkatárs (orvosok, ápolók, gyógytornászok,

mentálhigiénés szakemberek) 2022-ben 5182 hospice-vizitet végzett. Ha a WHO ajánlást vesszük figyelembe (1 millió lakosra 80-100 hospice ágy biztosítása szükséges), a vármegye lakosságához viszonyítva, amely 2024-ben 389.411 fő² kb. 30-40 hospice ágy elérhetősége lenne adekvát.

Erre a hiányra reflektálva született meg egy szakmai rendezvény gondolata, amely felhívja a figyelmet a hospice-palliatív ellátás fontosságára, képzési lehetőséget biztosít az ügy iránt elkötelezett egészségügyi dolgozóknak, és lehetőséget teremt a kapcsolatépítésre és közös gondolkodásra, elősegítve az ellátás kialakításához szükséges lehetőségek feltérképezését.

Nyitórendezvény

A szakmai kezdeményezés célja nem csupán az egészségügyi dolgozók elérése volt, hanem az életvégi ellátással kapcsolatos társadalmi érzékenyítés, szemléletformálás is. E cél megvalósítása érdekében 2024. június 21-én este a konferencia nyitóeseményeként egy filmvetítéssel egybekötött kerekasztal beszélgetés került megrendezésre. Az eseménynek helyet adó Grand Café mozitermében az érdeklődők Gaal Ilona és Winzer Balázs Végstádium c. filmjét nézhették meg, amely egy hatvanas éveiben járó végstádiumú rákbetegnek a Budapest Hospice Házban töltött, utolsó három napját mutatja be. A film vetítését egy hospice-tematikus kerekasztal beszélgetés követte, a film egyik készítője, Gaal Ilona és Ureczky Eszter (Debreceni Egyetem, Angol-Amerikai Intézet egyetemi adjunktusa) részvételével. A beszélgetés során a halál esztétikai ábrázolásának lehetőségei és korlátai kerültek szóba, valamint orvosi szociológiai, bioetikai és jogelméleti szempontból is reflektáltak a hazai hospice-palliatív ellátás jelenére és jövőbeni fejlődési lehetőségeire. A beszélgetés moderátora és az esemény szervezője Dr. Tari Gergely az SZTE SZAOK Magatartástudományi Intézetének egyetemi adjunktusa volt.

Konferencia

Szegeden legutóbb 2008-ban került megrendezésre olyan esemény, amelynek fókuszában az emberhez méltó életvégi ellátás állt: a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület VIII. Kongresszusa, a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület és a Szegedi Hospice Alapítvány szervezésében³. Így több év kihagyás után a 2024. június 22-én, szombaton megtartott esemény célja az volt, hogy rávilágítson Csongrád-Csanád Vármegye méltatlanul elhanyagolt hospice-palliatív ellátására és

² KSH Lakónépesség nem, vármegye és régió szerint: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0034.html
Letöltve: 2024-07-20

³ https://hospice.hu/rendezvenyek/2008-04-25_VIII_ORSZAGOS_KONGRESSZUS_MEGHIVO

iránymutatást adjon a megfelelő életvégi ellátás kialakításához. A kezdeményezés az SZTE SZAOK Magatartástudományi Intézet, a Szegedi Hospice Alapítvány és önkéntesek együttes szervezői munkájából jött létre és azonnal hatalmas érdeklődésre tett szert helyi és országos szinten is az egészségügyi dolgozók körében, amelyet a 200 főt meghaladó részvételi arány igazolt. Az eseménynek a nemrégiben felújított Sebészeti Klinika épülete, a Banga Ilona Egészségtudományi Képzési Központ biztosított helyet. A konferencia fővédnökei Dr. Kiss-Rigó László katolikus megyéspüspök, valamint Prof. Dr. Rovó László a Szegedi Tudományegyetem rektora voltak. Védnökként szerepelt továbbá Prof. Dr. Lengyel Csaba, az SZTE Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ elnöke, Prof. Dr. Oláh Judit, az SZTE Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ Onkoterápiás Klinika vezetője, Prof. Dr. Borbényi Zita, az SZTE Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Belgyógyászati Klinika, Hematológiai Centrum vezetője, Dr. Bereczki Csaba az SZTE Szent-Györgyi Albert Gyermekgyógyászati Klinika és Gyermekkegészségügyi Központ vezetője.

A konferencia megnyitóján beszédében Dr. Kiss-Rigó László katolikus megyéspüspök és Prof. Dr. Németh Gábor, az SZTE SZAOK dékánhelyettese üdvözölte a kezdeményezést, majd a szervezők oldaláról Dr. habil Kelemen Oguz az SZTE SZAOK Magatartástudományi Intézet vezetője és Tóth Dorina a Szegedi Hospice Alapítvány képviselője köszöntötte a résztvevőket.

A konferencia színvonalát emelte, hogy több művész is támogatta a kezdeményezést. Az ünnepélyes megnyitón Kadácsi Tamara és Farkas Florina klarinétduója lépett fel, Somogyi Illés zongorakíséretével. A rendezvény során a résztvevők Sonkodi Rita festőművész Polcz Alaine és Teréz anya munkássága ihlette alkotásait is megtekinthették a helyszínen.

Szakmai program

1. Plenáris előadások

A konferencia délelőttjén a hospice-palliatív ellátás országosan elismert négy szakemberétől hallhattak plenáris előadást az érdeklődők. Először Dr. Benyó Gábor gyermek hematológus és onkológus, a Tábita Ház orvosigazgatója beszélt a fájdalom menedzselésről és a palliatív ellátásról. Elmondta, hogy a fájdalom súlyossága és mindennapi életre gyakorolt hatása biológiai, pszichológiai, szociális és spirituális tényezők együttesén múlik. Megfelelő kezeléssel a fájdalom megszüntethető vagy elviselhetővé tehető, lehetővé téve a beteg számára a szokásos életvitel folytatását. A fájdalom csillapításához fontos a fájdalom eredetének és hatásának megértése. Az angolszász gyakorlatban a fájdalommenedzselés fogalmát használják, ami magában foglalja a fájdalom felmérését, dokumentálását, a csillapítását, újbóli felmérését, dózismódosítást és a kommunikációt a beteggel. Kiemelte, hogy a palliatív ellátásban a

fájdalommenedzselés multidiszciplináris folyamat, az ápolók és a hospice csapat szakemberei is részt vesznek benne.

A második plenáris előadásban Dr. habil Hegedűs Katalin, a Semmelweis Egyetem egyetemi docense, a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület alapító tagja és korábbi vezetője beszélt az életvégi tervezésről, életvégi döntésekről. Előadásában elmondta, hogy a haldokló betegek életének meghosszabbítása az intenzív kezeléssel gyakran felesleges szenvedést okoz. Magyarországon az eutanázia vagy asszisztált öngyilkosság nem kérvényezhető, azonban a terminális palliatív szedáció, az életmeghosszabbító kezelések visszautasítása és a palliatív terápia elérhető lehetőségek. A nemzetközi etikai viták középpontjában az áll, hogy a pszichés és egzisztenciális szenvedés mennyire befolyásolja az életvégi döntéseket. Az életvégi tervezés lehetőséget ad arra, hogy az egészségügyi szakember megbeszélje a beteggel a preferenciáit, beleértve a kezelések visszautasítását és a palliatív kezelések választását, valamint azt, hol szeretné tölteni élete utolsó heteit. Felhívta arra is a figyelmet, hogy Magyarországon már számos jogi és kommunikációs segédanyag elérhető ehhez a folyamathoz.

A harmadik plenáris előadást Dr. Tóth Krisztina belgyógyász, onkológus, tüdőgyógyász, a Magyar Hospice Alapítvány orvosigazgatója tartotta, beszélt a jó csapatmunka és a helyes kommunikáció fontosságáról a hospice ellátásban. Előadásában kiemelte, hogy a hospice-palliatív szakembereket már a diagnózis felállítása után be kell vonni az ellátásba, még ha a beteg nem is gyógyíthatatlan – erre vonatkozóan nemzetközi ajánlások is vannak. A palliatív szakemberek segítik a tünetmenedzsmenetet és a kommunikációt a beteggel és családjával. Ha a diagnózis nagyfokú distresszt okoz, nem kontrollált tünetek lépnek fel, akkor indokolt a palliatív ellátási igény szűrése. A szakdolgozók jelentős támogatást nyújthatnak az orvosoknak ebben a folyamatban. Ha az aktív kezelések esélyei csökkennek, a fókusz a gyógyulás helyett a jobb életminőség és a fájdalommentes utolsó időszak biztosítására kell helyezni. Hozzátette, hogy ez a megközelítés csökkenti a kiégést az orvosok körében és növeli a beteg egészségügyi ellátórendszerrel kapcsolatos elégedettségét.

A negyedik plenáris előadásban, Dr. habil. Csikós Ágnes egyetemi docens, a Pécsi Tudományegyetem Hospice-Palliatív Tanszékének vezetője összefoglalta a hospice-palliatív ellátás oktatására vonatkozó legfontosabb szempontokat és gyakorlati tapasztalatokat. A palliatív ellátás alapelemei a tüneti kezelés, a pszichoszociális támogatás, valamint a teammunka és kommunikáció. Az oktatásnak ki kell terjednie a fizikai, pszichoszociális és spirituális igények felmérésére és kezelésére, a családtagok terheinek enyhítésére, valamint az empátikus kommunikáció módszereire. A dolgozókat fel kell készíteni a betegek és hozzátartozóik érzelmi reakcióinak kezelésére, és biztosítani kell az orvosok és szakdolgozók jóllétét is. Az önreflexiós

technikák és a kiégést megelőző módszerek szintén jelentősek. A gyakorlati tapasztalatok alapján elmondható, hogy a folyamatos minőségi ellátás érdekében szükséges a szakmai ismeretek megújítása és az utánpótlás-nevelés is.

2. Kerekasztal összefoglalók

Az ebédszünetet követően négy párhuzamos kerekasztal-beszélgetésre került sor a következő témákban: „Fájdalomkezelés és palliatív ellátás,” „Életvégi tervezés és döntések,” „Hospice ellátás a mindennapokban,” valamint „A hospice-palliatív ellátás oktatása.” Ezeket a szekciókat egy plenáris kerekasztal követte, ahol az egyes csoportok képviselői ismertették a beszélgetések főbb következtetéseit. Az alábbiakban ezeket foglaljuk össze.

Fájdalom menedzselés, palliatív ellátás kerekasztal

Résztevők: Dr. Benyó Gábor, Tábita Gyermekhospice Ház, Semmelweis Egyetem Gyermekklinika, Dr. Hamvai Csaba PhD, SZTE SZAKK Onkoterápiás Klinika, Dr. Molnár Mária, Bács-Kiskun Megyei Kórház, Dr. Pusztai Éva, SZTE SZAKK Onkoterápiás Klinika
Moderátor: Dr. Budai Erika, Jahn Ferenc Dél-pesti Kórház és Rendelőintézet, Központi Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Osztály, Fájdalom Ambulancia.

A kerekasztal-beszélgetés során bevezetőként Dr. Benyó Gábor a gyermekek palliatív ellátásáról beszélt. Ezt követően gondolatébresztőként a résztvevők egy rövidfilmet (Palliatív terápia – beszélgetés Helmut Esser úrral címmel) tekintettek meg, amelyben egy daganatos beteg mesélt fájdalmának megéléséről és a palliatív ellátás jelentőségéről. Dr. Budai Erika a daganatos fájdalom csillapításának témáját taglalta, kiemelve, hogy a krónikus fájdalom megfosztja az embereket az emberi méltóságtól, a szociális kapcsolatoktól és az élhető élettől. Fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy az opiát alapú fájdalomcsillapítók alkalmazásakor már a terápia kezdetén a lehetséges mellékhatások megelőzését is meg kell kezdeni. Dr. Molnár Mária a fájdalomcsillapítási lépcsőket és az adjuváns terápia lehetőségeit ismertette. Dr. Pusztai Éva hangsúlyozta, hogy a palliáció nemcsak a betegség okozta, hanem a kezeléssel eredő panaszok csökkentésére is kiterjed. Az új, különleges gyógyszerek meghosszabbítják a betegek élettartamát, így a minőségi élet fenntartása mellett az életvégi ellátás időszaka is kitolódik, ami növeli a fájdalomcsillapítás fontosságát. Hangsúlyozta, hogy a tumoros betegek életminősége szorosan összefügg a fájdalommentességgel: minél kevesebb fájdalmat élnek át, annál elfogadhatóbb az életminőségük. Ezt Dr. Hamvai Csaba is megerősítette, kiegészítve, hogy a megfelelő gyógyszeres kezelés mellett a multimodális terápia is kulcsfontosságú. Különösen kiemelte a multimodalitás pszichés aspektusainak, a szupportív terápiának, a

mindfulnessnek, a kognitív viselkedésterápiának és a relaxációnak a fontosságát, melyek tudományosan bizonyított terápiás lehetőségek. Az ezt követő diskurzusban a résztvevők hangsúlyozták, hogy lényeges megkülönböztetni a korai palliatív ellátást az életvégi ellátás fájdalomcsillapítási stratégiáitól. Kiemelték az oktatás fontosságát, különösen a házi orvosok palliatív ellátási lehetőségekről való tájékoztatásának szükségességét.

Életvégi tervezés, életvégi döntések kerekasztal

Résztvevők: Dr. Hegedűs Katalin PhD, SE, ÁOK, Magatartástudományi Intézet; Méltóságért Alapítvány, Dr. Biró Eszter, Magyar Hospice Alapítvány, Csikós Dóra, Magyar Hospice Alapítvány, Kormányos Ákos, SZTE SZAKK Onkoterápiás Klinika, Dr. Kristóf Csaba, Integrált Jogvédelmi Szolgálat.

Moderátor: Dr. Tari Gergely PhD, SZTE SZAOK Magatartástudományi Intézet

Dr. Hegedűs Katalin és Dr. Tari Gergely összegezték a kerekasztal-beszélgetés konklúzióit. Dr. Hegedűs kiemelte, hogy külön öröm volt számára, hogy a szakértők multidiszciplináris csapatként ültek le eszmecserére. Ismertette a kerekasztal témáit: először az autonómiáról folyt a diskurzus, annak rétegeiről, és arról, milyen pszichológiai tényezők befolyásolják az autonómia megítélését, ami alapján megállapítható, hogy nem lehet egyszerűen jogi vagy bioetikai kategóriaként leírni. Felmerült az a kérdés, hogy van-e különbség az autonómia értelmezésében városi és vidéki környezetben, amire az összefoglaló válasz az volt, hogy inkább a családotól függ, valamint fontos szempont, hogy kisebb településeken nehezebb információhoz jutni, vagy közjegyző segítségét kérni. A következő téma az életvégi tervezés kérdése volt, vagyis mikor érdemes dönteni az életvégi kérdésekről: amikor az ember egészséges, vagy amikor már betegséggel küzd. Csikós Dóra bemutatta az Életvégi Tervezés Alapítvány tevékenységét, amely jelenleg a Magyar Hospice Alapítvány keretében működik. Kiemelte, hogy a végrendelet, a digitális hagyaték és az előzetes egészségügyi rendelkezések témáival foglalkoznak, melyek alapja a családtagok közötti kommunikáció és konzultáció. Egy újabb kérdésblokk a passzív eutanázia és a palliatív ellátás fogalmának elkülönítését taglalta. A szakértők egyetértettek abban, hogy a passzív eutanázia fogalmát nem ajánlatos használni, mert paternalista megközelítést sugall, szemben a betegközpontú hozzáállással. Az utolsó kérdés az volt, hogy jó-e, ha a halál medikalizált. A szakértők egyetértettek abban, hogy: az a jó, ha jól medikalizált a halál; ha nincs medikalizáció, akkor szenvednek a betegek (pl. a fájdalomcsillapítás hiányától), de ha rosszul medikalizált, akkor az az autonómiát is korlátozza.

Dr. Tari Gergely ezután kifejtette, hogy a kerekasztal-beszélgetés második részében a közönség számára is lehetőséget biztosítottak a kérdések feltevésére, melyeket összefoglalt.

Többek között megfogalmazódott az a javaslat, hogy a kezdeményezést érdemes lenne kiterjeszteni szakmai szervezetekre, beleértve orvosi és civil szervezeteket is. Dr. Kristóf Csaba kiemelte, hogy a hospice ellátás szervezése vagy bővítése érdekében szükséges az együttműködés közgazdasági beágyazása és a NEAK-kal való kooperáció. A területi egyenlőtlenségek megszüntetése legitim célként fogalmazódott meg az ellátásszervezési kérdések között. Felmerült, hogy az ágyszámok növelése az ellátás minőségi romlásával járhat együtt, ezért hangsúlyozták a jogszabályi keretekhez való ragaszkodás fontosságát a hospice-palliatív ellátás szervezése során. Erre a konferenciára, mint első lépésre kell tekinteni, amely a szakmai együttműködések erősítheti, de szükséges az ilyen találkozók rendszeressé tétele. A kerekasztal minden résztvevője egyetértett abban, hogy a társadalmi szerepvállalásnak folyamatosnak kell maradnia, és nem engedhetjük meg, hogy a hospice ellátás szervezése iránti elkötelezettség akár Szegeden, akár országos szinten csökkenjen.

Hospice ellátás a mindennapokban kerekasztal

Résztvevők: Dr. Tóth Krisztina, Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet Palliatív Osztály; Magyar Hospice Alapítvány, Dr. Barna Erzsébet, Gondoskodás 2003 Bt., Bódi István, Gondoskodás 2003 Bt., Dr. Kereskényi Sándor, református lelkész, Dr. Gál Péter, SZTE SZAKK Gyermekgyógyászati Klinika, Dr. Kovács Dénes PhD, SZTE SZAKK Gyermekgyógyászati Klinika, Rádics Gyöngyi, Tábitha Gyermekhospice Ház; Bátor Tábor Lélekmadár Tábor, Sóki Livia, Gondoskodás 2003 Bt.

Moderátor: Dr. Szili Károly PhD, Széchenyi István Egyetem; Semmelweis Egyetem

Dr. Szili Károly összefoglalta a kerekasztal-beszélgetés során megvitatott témákat, amelyek három, a betegek számára legfontosabb kérdés köré csoportosultak: „Mi fog történni?“, „Fog-e fájni?“ és „Mi lesz utána?“. Kiemelte, hogy a kerekasztal egyik legfontosabb következtetése az volt, hogy javítani kell a klinikák és házi orvosok közötti kommunikációt a hatékonyabb betegellátás érdekében. Bár már vannak pozitív példák, ezeket érdemes lenne szélesebb körben alkalmazni.

A beszélgetés során szó esett a kórházi ellátásról és a rendelkezésre álló klinikai lehetőségekről, valamint a szociális intézmények szerepéről, amelyek ugyan ápolást ígérnek, de csak gondozást tudnak nyújtani a végstádiumú betegeknek, részben a szűk jogszabályi keretek miatt. Dr. Szili javasolta, hogy a hospice licenc vizsgát tegyék elérhetővé szakvizsga nélkül, hogy több szakember csatlakozhasson a területhez.

A fájdalom kezelésének fontosságáról is szó esett, hangsúlyozva, hogy a hospice célja az életminőség javítása a halál előtti időszakban, amit többek között a fájdalom csökkentésével

lehet elérni. A spirituális aspektusok is felmerültek, különösen a „Mi lesz a halál után?” kérdés kapcsán, amelyre nehéz válaszolni, ha a beteg ezt felteszi, hiszen mindenkinek más lehet a vallási meggyőződése és más az útja. Az orvosnak olyan választ kell adnia, amely segíti a beteget és hozzátartozóit az elmúlás elfogadásában, és amely támogatja az emlékek megőrzését. Végül, a hit fontosságát hangsúlyozta, amelyet az orvos úgy adhat át, hogy biztosítja a beteget arról, hogy tud segíteni, és hogy a halál nemcsak valaminek a vége, hanem valaminek a kezdete is.

A hospice-palliatív ellátás oktatása kerekasztal

Részvevők: Dr. Csikós Ágnes PhD, PTE ÁOK Családorvostani Intézet, Hospice- Palliatív Tanszék, Dr. Busa Csilla PhD, PTE ÁOK Alapellátási Intézet, Hospice-Palliatív Tanszék, Cserhádi Sándor, evangélikus lelkész, Domonkos Norbert, SZTE ETSZK, Ápolási Tanszék; Magyar Hospice-Palliatív Egyesület, Lukács Miklós, PTE KK, palliatív mobil team, Monostori Dóra, SZTE ETSZK, Preventív Egészségügyi Gondozás Tanszék, Dr. Vályi Adél, SZTE SZAKK, Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet.

Moderátor: Dr. Ágoston Gergely PhD, SZTE SZAKK, Családorvosi Intézet

Dr. Ágoston Gergely foglalta össze a kerekasztal-beszélgetés eredményeit, amelyen a Pécsi Tudományegyetem képviselőjében Dr. Csikós Ágnes, Dr. Busa Csilla és Lukács Miklós osztották meg tapasztalataikat a hospice ellátás szervezéséről, oktatásáról és gyakorlati működtetéséről. A beszélgetés célja a szegedi hospice ellátás kialakításának és a kapcsolódó oktatás lehetőségeinek feltérképezése volt. Felmerült az ötlet, hogy a Szegedi Tudományegyetemen létrehozzanak egy oktatási központot, ahol a Családorvosi Intézet és a Magatartástudományi Intézet munkatársai onkológusokkal, belgyógyászokkal, ápolókkal, jogászokkal közösen oktatnák a palliatív ellátással kapcsolatos ismereteket. Konkrét javaslatokat is megfogalmaztak a szegedi hospice ellátás elindítására, kezdve egy palliatív mobil team létrehozásával, amelyben egy orvos, egy ápoló és egy mentálhigiénés szakember venne részt. Szegeden és környékén számos családorvos rendelkezik palliatív licencvizsgával és aktívan részt vesz az ellátásban, ami elegendő lenne az oktatás és a mobil team megszervezéséhez. Emellett felmerült a palliatív szakrendelés kialakításának lehetősége is, kezdetben heti egy-két alkalommal, pécsi mintára.

A kerekasztal másik fontos témája a palliatív ellátáshoz kapcsolódó kurzusok beépítése volt az orvostanhallgatók és ápoló hallgatók képzésébe. Jelenleg a Családorvosi Intézet és a Magatartástudományi Intézet tart ilyen témájú kurzusokat, de szükség lenne arra, hogy a belgyógyászati, onkológiai és aneszteziológiai kurrikulumba is integrálják ezeket. Kiemelték

az oktatás gyakorlati oldalának fontosságát, amelynek során a hallgatók közvetlenül találkozhatnak betegekkel. Mivel a palliatív ellátásban nem csak orvosok, hanem szociális munkások, jogászok és ápolók is részt vesznek, egy közös egyetemi platform létrehozása is felvetődött, amely minden érintett szakma számára palliatív tudást közvetítene.

A konferencia zárása

A konferencia zárásaként Dr. habil Barabás Katalin a SZTE SZAOK Magatartástudományi Intézet alapítója összefoglalta a szegedi hospice ellátás létrehozására irányuló korábbi törekvéseket. Kiemelte, hogy a Dél-alföldi régió alulreprezentált a hospice-palliatív ellátás terén (ahogyan az MHPE honlapján szereplő Ellátás kereső térképén is látható⁴). Közel két évtizede Mari Albertné, Thurzó László professzor és Varga Katalin próbálták pótolni ezt a hiányt a Szent Klára Alapítvánnyal. Jelenleg egy fiatal szakemberekből álló interdiszciplináris csapat határozta el, hogy változtat ezen, és 2024 januárjától közösen gondolkodnak a megvalósításról. A konferencia megszervezése ennek az első lépése, melynek célja a közös gondolkodás, a szakmai kapcsolatok kiépítése és a hálózatépítés.

Dr. Barabás Katalin köszönetet mondott az előadóknak, akik azonnal elfogadták a meghívást, valamint a kerekasztal-beszélgetések résztvevőinek. Háláját fejezte ki a szervezőknek, akik a technikai háttérrel biztosították, valamint az orvostanhallgatóknak, akik a lebonyolításban segítettek. Külön köszönetet mondott a szponzoroknak, akik nélkül a rendezvény nem valósulhatott volna meg. Végül minden résztvevőnek megköszönte, hogy a szombatjukat erre a fontos szakmai napra szánták, amely az első lépés volt a közös célok eléréséhez.

Zárszó, kitekintés

Összefoglalva, a konferencián elhangzottak alapján is levonható a következtetés, hogy nem kis feladat előtt állunk, ha a magyarországi hospice-palliatív ellátást a kívánatos mértékben szeretnénk fejleszteni. A területen látható változás eléréséhez a teendőink között szerepelnie kell mind a társadalmi szemléletformálásnak, a megfelelő ismeretterjesztésnek és információátadásnak, a széleskörű szakemberképzésnek és nem utolsósorban az infrastrukturális és pénzügyi háttér megerősítésének.

Bár a feladatok sora hosszú és az út rögösnek tűnik, soha nem szabad elfelejtenünk mindazt, hogy amit a hospice-palliatív ellátásért teszünk, azt tulajdonképpen társadalmunk

⁴ A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület oldalán elérhető ellátáskereső: <https://hospice.hu/ellatas-kereso>

emberségességéért tesszük. Ha pedig az emberség növekszik társadalmunkban, az élhetőbb és talán boldogabb országot is eredményez majd mindannyiunk számára.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton is szeretnénk megköszönni minden meghívott előadónak, hogy tapasztalataikkal hozzájárultak a konferencia magas szakmai színvonalához. Köszönjük a Neveléstudományi és Pszichológiai Szakbizottság Munkapszichológiai Munkabizottságának a szervezési és szakmai háttérrel. Valamint köszönjük a támogatóknak, akik lehetővé tették a konferencia megvalósulását: 1001 Betegágy, Aranyklinika, Bátor Tábor, Sebmester, Evista, Gondoskodás 2003 Bt., Goodwill Pharma, Gyógyszerész a háznál, Kabay Patika, Katolikus Karitás, KRKA, La Roche-Posay, SZTE Kulturális Iroda, Takeda, ZUE Online Patika.

Hivatkozások

- Hegedűs, K., & Lukács, M. (2024). Hospice betegellátás 2023 a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő és a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület adatai alapján. *Kharón Thanatológiai Szemle*, 2024/3.
- World Health Organization. (2002). *National cancer control programmes: Policies and managerial guidelines*. World Health Organization.

Szerzők:

- Dr. Rónaszéki Benedek¹, hematológus szakorvos
Dr. habil Barabás Katalin PhD², egyetemi docens
Domonkos Norbert^{3,4}, egyetemi tanársegéd
Dr. Gábor Krisztina Míta PhD⁵, egyetemi adjunktus
Horváthné Tóth Judit², ügyvivő szakértő
Dr. habil Kelemen Oguz PhD^{2,6}, tanszékvezető egyetemi docens
Mellár István⁷, intézetvezető főápoló
Rozsinszkyne Apró Ágnes⁸, elnök
Dr. Tari Gergely PhD^{2,4,9}, egyetemi adjunktus
Tóth Dorina¹⁰, ügyvezető
Vári-Kószó Melinda², titkárságvezető
Vidáné Fábrián Valéria¹¹, szakelőadó
Dr. Kassai Szilvia PhD^{2,12*}, egyetemi tanársegéd

¹ *Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Belgyógyászati Klinika, Hematológiai Centrum, ronaszeki.benedek.1@med.u-szeged.hu*

² *Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet*

³ *Semmelweis Egyetem Doktori Iskola, Egészségtudományi Tagozat*

⁴ *Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar, Ápolási Tanszék*

⁵ *Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Gyermekgyógyászati Klinika és Gyermekegészségügyi Központ*

⁶ *Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház*

⁷ *Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Onkoterápiás Klinika*

⁸ *Szegedi Hospice Alapítvány*

⁹ *MTA Lendület Értékek és Tudomány Kutatócsoport*

¹⁰ *Gondoskodás 2003 Bt.*

¹¹ *Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Ápolásvezetési és Szakdolgozói Igazgatás*

¹² *Szegedi Tudományegyetem, Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ, Társadalmi Felelősségvállalás Kompetenciaközpont*

**Levelező szerző: kassai.szilvia@med.u-szeged.hu*